

21994A1223(16)

1994 12 23

EUROPOS BENDRIJŲ OFICIALUSIS LEIDINYS

L 336/191

BENDRASIS SUSITARIMAS DĖL PREKYBOS PASLAUGOMIS

ŠALYS NARĖS,

PRIPAŽINDAMOS didėjančią prekybos paslaugomis svarbą pasaulio ekonomikos augimui ir plėtrai;

NORĖDAMOS sukurti pagrindinius daugiašalius prekybos paslaugomis principus ir taisykles, kurie sudarytų sąlygas šiai prekybai plėsti skaidrumo bei tolydaus liberalizavimo sąlygomis ir skatintų visų prekybos partnerių ekonomikos augimą bei užtikrintų besivystančių šalių plėtrą;

SIEKDAMOS kuo greitesnio prekybos paslaugomis liberalizavimo, tam rengdamos daugiašales derybas, kurių tikslas – remti visų jų dalyvių interesus ir užtikrinti abipusę naudą, taip pat bendrą teisių ir įsipareigojimų pusiausvyrą, kartu tinkamai atsižvelgdamos į nacionalinės politikos tikslus;

PRIPAŽINDAMOS šalių narių teisę reglamentuoti paslaugų teikimą savo teritorijose bei nustatyti naujas paslaugų teikimo taisykles, kad būtų įgyvendinti nacionalinės politikos tikslai, taip pat pripažindamos ypatingą būtinybę besivystančioms šalims įgyvendinti šią teisę, atsižvelgiant į skirtingą paslaugas reglamentuojančių taisyklių lygį atskirose šalyse;

SIEKDAMOS sudaryti palankias sąlygas besivystančioms šalims aktyviau prekiauti paslaugomis ir išplėsti jų paslaugų eksportą, kartu stiprinant, *inter alia*, tų šalių pajėgumą teikti paslaugas bei jų efektyvumą ir konkurencingumą;

YPAČ ATSIŽVELGDAMOS į rimtus sunkumus, kurių patiria mažiausiai išsivysčiusios šalys dėl savo specifinės ekonominės padėties ir poreikių, susijusių su plėtra, prekyba ir finansais;

SUSITARIA:

I DALIS

3. Šiame Susitarime:

TAIKYMO SRITIS IR APIBRĖŽIMAI

a) šalių narių taikomos priemonės – priemonės, kurių imasi:

I straipsnis

i) šalies, regioninė ar vietos valdžia ir jos institucijos;

Taikymo sritis ir apibrėžimai

ii) nevyriausybinių organizacijų, veikiančių pagal šalies, regioninės ar vietos valdžios arba jos institucijų joms suteiktus įgaliojimus.

1. Šis susitarimas skirtas šalių narių taikomoms priemonėms, kurios turi įtakos prekybai paslaugomis.

2. Šiame susitarime prekyba paslaugomis yra paslaugų teikimas:

Įgyvendindama savo prievolės ir įsipareigojimus pagal šį Susitarimą, kiekviena šalis narė taiko pagrįstas jai prieinamas priemones, kad užtikrintų, jog jų laikysis jos teritorijoje esanti regioninė ir vietos valdžia bei jos institucijos ir nevyriausybinių organizacijų;

a) iš vienos šalies narės teritorijos į kitos šalies narės teritoriją;

b) vienos šalies narės teritorijoje bet kokios kitos šalies narės paslaugos vartotojui;

c) kuri atlieka vienos šalies narės paslaugos teikėjas per komercinį įsisteigimą bet kokios kitos šalies narės teritorijoje;

b) paslaugos – visos bet kokiame sektoriuje teikiamos paslaugos, išskyrus tas, kurios teikiamos vykdant Vyriausybės pavestas funkcijas;

d) kuri atlieka vienos šalies narės paslaugos teikėjas per šalies narės fizinių asmenų paslaugų teikimą bet kokios kitos šalies narės teritorijoje.

c) paslauga, teikiama vykdant Vyriausybės pavestas funkcijas, – kiekviena paslauga, kuri teikiama nekomerciniais pagrindais ir nekonkuruojant su vienu ar keliais paslaugų teikėjais.

II DALIS

BENDRIEJI ĮSIPAREIGOJIMAI IR TVARKA*II straipsnis***Didžiausio palankumo režimas**

1. Imdamasi bet kokių Susitarime numatytų priemonių, kiekviena šalis narė kitos šalies narės teikiamoms paslaugoms ir paslaugų teikėjams nedelsdama ir besąlygiškai taiko ne mažiau palankų režimą kaip tas, kurį ji taiko kiekvienos kitos šalies tapatioms ir panašioms paslaugoms ir paslaugų teikėjams.

2. Šalis narė gali taikyti priemonę, prieštaraujančią šio straipsnio 1 daliai, jeigu tokia priemonė įrašyta Priede dėl II straipsnio išimčių ir atitinka tame priede nustatytas išimčių taikymo sąlygas.

3. Šio Susitarimo nuostatos neturi būti aiškinamos kaip trukdymas bet kokiai šaliai narei suteikti šalims kaimynėms lengvatų, kurios pasienio zonose palengvintų pasikeitimą vietoje teikiamomis ir naudojamomis paslaugomis.

*III straipsnis***Skaidrumas**

1. Kiekviena šalis narė apie visas su šio Susitarimo taikymu susijusias ar jam įtakos turinčias atitinkamas priemones skelbia nedelsdama ar vėliausiai jų įsigaliojimo dieną, išskyrus ypatingosios padėties atvejus. Be to, turi būti skelbiami su prekyba paslaugomis susiję ar jai turintys įtakos tarptautiniai susitarimai, kurių signatarė yra šalis narė.

2. Jeigu skelbti kaip nurodyta šio straipsnio 1 dalyje netikslinga, tokia informacija turi būti paskelbta kitais būdais.

3. Kiekviena šalis narė nedelsdama ir mažiausiai kartą per metus praneša Prekybos paslaugomis tarybai apie visus naujus įstatymus, taisykles ar administracines procedūras arba jų pakeitimus, turinčius didelės įtakos prekybai paslaugomis, dėl kurių ji buvo prisiėmusi konkrečių įsipareigojimų pagal šį Susitarimą.

4. Kiekviena šalis narė nedelsdama pateikia bet kokiai kitai šaliai narei šios prašomą informaciją apie visas savo taikomas bendro pobūdžio priemones ar tarptautinius susitarimus, kaip tai nurodyta šio straipsnio 1 dalyje. Be to, kiekviena šalis narė įsteigia vieną ar kelis informacijos centrus, kad šie teiktų kitoms šalims narėms jų prašomą konkrečią informaciją visais minėtais

klausimais ir klausimais, apie kuriuos reikalaujama pranešti pagal šio straipsnio 3 dalį. Informacijos centrai turi būti įsteigti per dvejus metus nuo PPO steigimo sutarties (toliau šiame Susitarime – PPO sutartis) įsigaliojimo dienos. Gali būti susitarta atskiroms besivystančioms šalims narėms lanksčiau taikyti terminus, per kuriuos tie informacijos centrai turi būti įsteigti. Informacijos centruose nebūtinai turi būti laikomi įstatymai ir įstatymų lydimieji aktai.

5. Kiekviena šalis narė gali pranešti Prekybos paslaugomis tarybai apie kiekvieną bet kokios kitos šalies narės taikomą priemonę, kuri, jos nuomone, turi įtakos šio Susitarimo įgyvendinimui.

*III bis straipsnis***Konfidencialios informacijos atskleidimas**

Jokia šio Susitarimo nuostata nereikalauja, kad šalis narė teiktų konfidencialią informaciją, kurios paskelbimas trukdytų laikytis įstatymų ar kitaip prieštarautų visuomenės interesams, ar pakenktų bet kokios konkrečios valstybinės ar privačios įmonės teisėtiems komerciniams interesams.

*IV straipsnis***Prekyboje dalyvaujančių besivystančių šalių daugėjimas**

1. Sąlygas besivystančioms šalims narėms aktyviau dalyvauti pasaulinėje prekyboje palengvina skirtingų šalių narių pagal šio Susitarimo III ir IV dalis derybų keliu priimti konkretūs įsipareigojimai:

- a) stiprinti besivystančių šalių pajėgumą teikti paslaugas savo šalyje ir gerinti paslaugų teikėjų produktyvumą bei konkurencingumą, *inter alia*, per galimybę komerciniu pagrindu naudotis technologijomis;
- b) gerinti paskirstymo kanalų ir informacijos tinklų prieinamumą besivystančioms šalims;
- c) liberalizuoti eksporto aspektu jas dominančių paslaugų sektorių ir jų teikimo būdų rinkos atvėrimą.

2. Išsivysčiusios šalys narės ir pagal galimybes kitos šalys narės per dvejus metus nuo PPO sutarties įsigaliojimo dienos įsteigia punktus ryšiams palaikyti, kad besivystančių šalių narių paslaugų teikėjai apie juos dominančias rinkas lengviau galėtų gauti informaciją, kuri susijusi su:

- a) paslaugų teikimo komerciniais ir techniniais aspektais;
- b) profesinės kvalifikacijos registravimu, pripažinimu ir įgijimu;

c) galimybe naudotis paslaugų technologijomis.

3. Išskirtinis prioritetas įgyvendinant šio straipsnio 1 ir 2 dalis teikiamas mažiausiai išsivysčiusioms šalims narėms. Ypatingas dėmesys kreipiamas į tai, kad mažiausiai išsivysčiusios šalys dėl savo ekonominės padėties ir plėtros, prekybos ir finansinių reikmių susiduria su rimtais sunkumais prisiimdamos konkrečius įsipareigojimus, dėl kurių jau susitarta.

V straipsnis

Ekonominė integracija

1. Šis Susitarimas nedraudžia nė vienai šaliai narei būti sutarties dėl prekybos paslaugomis tarp šalių liberalizavimo šalimi ar prisijungti prie tokios sutarties, jeigu ta sutartis:

- a) taikoma esminei sektorių daliai ⁽¹⁾,
- b) numato, kad sektoriuose, kuriuos aprėpia šio straipsnio 1 dalies a punktas, sutarties šalys, remdamosi XVII straipsniu, viena kitos nediskriminuoja arba visą diskriminaciją iš esmės panaikina:
 - i) nutraukdamos taikomas diskriminacines priemones ir (ar)
 - ii) uždrausdamos naujas diskriminacines priemones ar didesnę jų kiekį

arba įsigaliojus tai sutarčiai, arba per pagrįstą laiko tarpą, išskyrus priemones, leidžiamas pagal XI, XII, XIV ir XIV *bis* straipsnius.

2. Įvertinant, ar įvykdytos šio straipsnio 1 dalies b punkte nustatytos sąlygos, gali būti atsižvelgta į tai, kaip sutartis susijusi su platesniu aptariamųjų šalių ekonominės integracijos ar prekybos liberalizavimo procesu.

- 3. a) Jeigu besivystančios šalys yra šio straipsnio 1 dalyje nurodytos sutarties šalys, tai, atsižvelgiant į aptariamųjų šalių bendrą išsivystymo lygį bei atskirų sektorių ir subsektorių išsivystymo lygį, lanksčiai taikomos šio straipsnio 1 dalyje, ypač b punkte, nurodytos sąlygos.
- b) Nepaisant to, kas numatyta šio straipsnio 6 dalyje, tuo atveju, kai šio straipsnio 1 dalyje nurodytą sutartį sudaro tik besivystančios šalys, didesnio palankumo režimas gali būti

taikomas juridiniams asmenims, kurie nuosavybės teise priklauso arba kuriuos kontroliuoja tos sutarties šalių fiziniai asmenys.

4. Bet kokios šio straipsnio 1 dalyje nurodytos sutarties tikslas – palengvinti prekybą tarp sutartį sudariusių šalių ir jokiai šaliai narei, kuri nėra tos sutarties šalis, nesudaryti daugiau prekybos paslaugomis atitinkamuose sektoriuose ar subsektoriuose apribojimų, negu jų buvo iki tokios sutarties.

5. Jeigu, sudarydama šio straipsnio 1 dalyje numatytą sutartį, ją išplėsdama ar darydama joje bet kokius reikšmingus pakeitimus, šalis narė ketina atšaukti ar pakeisti savo konkretų įsipareigojimą nesilaikydama savo pačios įsipareigojimų sąrašė nustatytų sąlygų, tai ji ne vėliau kaip prieš 90 dienų praneša apie tokį pakeitimą ar atšaukimą ir tokiu atveju taikoma XXI straipsnio 2, 3 ir 4 dalyse nustatyta tvarka.

6. Kiekvienos kitos šalies narės paslaugų teikėjas, kuris yra juridinis asmuo, įsteigtas pagal šio straipsnio 1 dalyje nurodytą sutartį sudariusios šalies įstatymus, turi teisę į pagal tą sutartį taikomą režimą, jeigu jis sutartį sudariusių šalių teritorijoje atlieka didelio masto verslo operacijas.

7. a) Šalys narės, kurios yra bet kokios šio straipsnio 1 dalyje nurodytos sutarties šalys, nedelsdamos praneša Prekybos paslaugomis tarybai apie kiekvieną tokią sutartį ir apie kiekvieną tos sutarties išplėtimą ar reikšmingą pakeitimą. Be to, jos pateikia Tarybai visą šios prašomą atitinkamą informaciją. Taryba tokiai sutarčiai ar jos išplėtimui ar pakeitimui išnagrinėti gali sudaryti darbo grupę, kuri praneša Tarybai, ar niekas neprieštarauja šio straipsnio nuostatoms.

b) Šalys narės, kurios yra bet kokios šio straipsnio 1 dalyje nurodytos sutarties šalys, kai sutartis įgyvendinama per jai nustatytą laikotarpį, periodiškai teikia Prekybos paslaugomis tarybai ataskaitas apie tos sutarties įgyvendinimą. Taryba, manydama, jog tai būtina, gali sudaryti darbo grupę tokioms ataskaitoms išnagrinėti.

c) Remdamosi šio straipsnio 7 dalies a ir b punktuose nurodytų darbo grupių ataskaitomis, Taryba gali pateikti rekomendacijų sutarties šalims, jei mano, kad tai tinkama.

⁽¹⁾ Ši sąlyga reiškia sektorių skaičių, prekybos, kuriai turi įtakos sutartys, mastą ir paslaugų teikimo būdus. Kad ši sąlyga būtų įvykdyta, sutartyse neturi būti *a priori* nurodyta nė vieno paslaugos teikimo būdo išimtis.

8. Šalis narė, kuri yra bet kokios šio straipsnio 1 dalyje nurodytos sutarties šalis, negali reikalauti kompensacijos už tai, kad dėl tos sutarties bet kokia kita šalis narė gali turėti prekybos lengvatų.

*V bis straipsnis***Sutartys dėl darbo rinkų integracijos**

Šis Susitarimas nė vienai šaliai narei nedraudžia būti sutarties dėl sutarties šalių darbo rinkų visiškos integracijos ⁽¹⁾ šalimi, jeigu:

- a) ši sutartis leidžia ją sudariusių šalių piliečiams netaikyti gyvenamosios vietos ir leidimo dirbti reikalavimų;
- b) apie sutartį yra pranešta Prekybos paslaugomis tarybai.

*VI straipsnis***Reguliavimas šalies viduje**

1. Kiekviena šalis narė užtikrina, kad tuose sektoriuose, dėl kurių ji yra prisiėmusi konkrečių įsipareigojimų, visos bendro pobūdžio įtakos prekybai paslaugomis turinčios priemonės yra administruojamos tinkamai, objektyviai ir nešališkai.

2. a) Kiekvienoje šalyje narėje veikia arba kuo greičiau įsteigiamos teismo, arbitražo ar administracinės institucijos ar nustatomos procedūros, kurių paskirtis – nedelsiant peržiūrėti administracinius sprendimus, kai to prašo paveiktas paslaugų teikėjas, ir nustatyti atitinkamas žalos atlyginimo priemones, kai administraciniai sprendimai turi įtakos prekybai paslaugomis. Jeigu šios procedūros nėra nepriklausomos nuo įstaigos, kuriai pavestas atitinkamas administracinis sprendimas, šalis narė užtikrina, kad tos procedūros sudarytų sąlygas sprendimą peržiūrėti objektyviai ir nešališkai.

b) Šio straipsnio 2 dalies a punkto nuostatos nereiškia reikalavimo, kad šalis narė įsteigtų tokius teismus ar nustatytų tokias procedūras, jeigu tai prieštarauja jos konstitucinei tvarkai ar teisinei sistemai.

3. Jeigu paslauga, dėl kurios prisiimtas konkretus įsipareigojimas, teikiama tik turint oficialų leidimą, šalies narės kompetentingos institucijos apie priimtą sprendimą praneša prašymo pateikėjui praėjus pagrįstam laiko tarpui po to, kai buvo įteiktas pagal šalies įstatymus ir kitus teisės aktus įformintas prašymas. Prašymo pateikėjo prašymu šalies narės kompetentingos institucijos nedelsdamos pateikia informaciją apie tai, kaip tenkinamas jo prašymas.

⁽¹⁾ Paprastai tokia integracija aptariamųjų šalių piliečiams suteikia teisę laisvai patekti į sutarties šalių darbo rinkas ir aprėpia su darbo apmokėjimo sąlygomis susijusias priemones, kitas darbo sąlygas bei socialines išmokas.

4. Siekdama užtikrinti, kad su kvalifikacijos reikalavimais ir procedūromis, techniniais standartais ir licencijavimo reikalavimais susijusios priemonės nesudarytų nereikalingų prekybos paslaugomis apribojimų, Prekybos paslaugomis taryba per atitinkamas tarybas, kurias ji gali steigti, parengia visą reikalingą tvarką. Šia tvarka siekiama užtikrinti, kad minėtieji reikalavimai, *inter alia*:

- a) būtų pagrįsti objektyviais ir aiškiais kriterijais, tokiais kaip kompetencija ir gebėjimas teikti paslaugas;
- b) nebūtų griežtesni, negu būtina paslaugos kokybei užtikrinti;
- c) tais atvejais, kai reikalinga licencija, patys neapribotų paslaugos teikimo.

5. a) Sektoriuose, dėl kurių šalis narė prisiėmė konkrečių įsipareigojimų, kol neįsigaliojo tvarka, parengta tiems sektoriams laikantis šio straipsnio 4 dalies reikalavimų, šalis narė netaiko licencijų, kvalifikacijos reikalavimų bei techninių standartų, kurie prisiimtus konkrečius įsipareigojimus panaikintų ar sumažintų tokiu būdu:

- i) kuris neatitiktų šio straipsnio 4 dalies a, b ar c punktuose nustatytų kriterijų;
- ii) kurio nebūtų buvę galima pagrįstai tikėtis iš tos šalies narės tuo metu, kai ji prisiėmė konkrečius įsipareigojimus dėl tų sektorių.

b) Nustatant, ar šalis narė laikosi šio straipsnio 5 dalies a punkte nurodytų reikalavimų, atsižvelgiama į tos šalies narės taikomus atitinkamų tarptautinių organizacijų ⁽²⁾ tarptautinius standartus.

6. Tuose sektoriuose, kur prisiimti konkretūs įsipareigojimai dėl specialistų teikiamų paslaugų, kiekviena šalis narė nustato reikalingą kitų šalių narių specialistų profesinės kompetencijos patikrinimo tvarką.

*VII straipsnis***Pripažinimas**

1. Siekdama visiškai ar iš dalies laikytis savo standartų ar kriterijų, kuriuos turi atitikti leidimą, licenciją ar sertifikatą veiklai gauti

⁽²⁾ Terminas „atitinkamos tarptautinės organizacijos“ reiškia tarptautines organizacijas, kurių narėmis gali būti bent jau visos PPO narės.

norintys paslaugų teikėjai, bei veikdama pagal šio straipsnio 3 dalyje nustatytus reikalavimus, šalis narė gali pripažinti tam tikroje konkrečioje šalyje įgytą išsilavinimą ar darbo patirtį, įvykdytus reikalavimus arba išduotas licencijas ar sertifikatus. Šio derinimo būdu ar kitaip pasiekto pripažinimo pagrindas gali būti sutartis ar susitarimas su atitinkama šalimi arba pripažinimas gali būti suteiktas savarankiškai nusprendus.

2. Šalis narė, kuri yra šio straipsnio 1 dalyje nurodytų jau galiojančių ar ateityje galiosiančių sutarties arba susitarimo šalis, suteikia kitoms suinteresuotoms šalims narėms tinkamą galimybę derėtis dėl prisijungimo prie tos sutarties ar susitarimo arba dėl galimybės sudaryti tokią sutartį ar susitarimą. Jeigu šalis narė, pati savarankiškai nusprendusi, suteikia pripažinimą, ji sudaro kiekvienai kitai šaliai narei tinkamas galimybes parodyti, kad jos teritorijoje įgytas išsilavinimas, darbo patirtis, licencija ar sertifikatas arba įvykdyti reikalavimai turėtų būti pripažinti.

3. Šalis narė suteikia pripažinimą taip, kad šalys nebūtų diskriminuojamos taikant paslaugų teikėjams jos leidimų, licencijų ar sertifikatų išdavimo standartus ar kriterijus arba nebūtų užmaskuotų prekybos paslaugomis apribojimų.

4. Kiekviena šalis narė:

a) per 12 mėnesių po PPO sutarties įsigaliojimo praneša Prekybos paslaugomis tarybai apie savo taikomas pripažinimo priemones ir nurodo, ar šių priemonių pagrindas – šio straipsnio 1 dalyje nurodyti susitarimai ar sutartys;

b) nedelsdama, kuo anksčiau iki derybų dėl šio straipsnio 1 dalyje nurodyto susitarimo ar sutarties pradžios, praneša apie tai Prekybos paslaugomis tarybai, kad kiekviena kita šalis narė turėtų galimybę pareikšti savo norą įsitraukti į derybas, kol jos yra tik pradinėje stadijoje;

c) nustačiusi naujas pripažinimo priemones ar reikšmingai pakeitusi galiojančias priemones, nedelsdama apie tai praneša Prekybos paslaugomis tarybai ir nurodo, ar šių priemonių pagrindas – šio straipsnio 1 dalyje nurodytas susitarimas ar sutartis.

5. Kur tinkama, pripažinimas turėtų būti pagrįstas daugiašalio susitarimo pripažintais kriterijais. Atitinkamais atvejais, siekdamas nustatyti ir patvirtinti bendrus tarptautinius pripažinimo standartus bei kriterijus ir bendrus tarptautinius veiklos pagal profesiją atitinkamose paslaugų srityse standartus, šalys narės dirba bendradarbiaudamos su atitinkamomis tarpvyriausybėmis ir nevyriausybėmis organizacijomis.

VIII straipsnis

Monopolijos ir išimtinę teisę turintys paslaugų teikėjai

1. Kiekviena šalis narė užtikrina, kad nė vieno jos teritorijoje esančio paslaugos teikėjo monopolininko, teikiančio monopolinę paslaugą atitinkamoje rinkoje, veikla neprieštarautų tos šalies narės įsipareigojimams pagal II straipsnį ir konkrečioms įsipareigojimams.

2. Jeigu šalies narės paslaugų teikėjas monopolininkas, tiesiogiai arba per savo filialą konkuruodamas tam tikros paslaugos teikimo srityje, viršija savo monopolines teises ir tai yra tos šalies narės konkrečių įsipareigojimų objektas, šalis narė užtikrina, kad toks teikėjas nepiktinaudžiautų savo monopoline padėtimi ir kad jo veikla jos teritorijoje neprieštarautų tiems įsipareigojimams.

3. Jeigu šalis narė, kuri turi pagrindo manyti, kad bet kokios kitos šalies narės paslaugų teikėjo monopolininko veikla prieštarauja šio straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatomis, prašo, Prekybos paslaugomis taryba gali pareikalauti, kad tokį paslaugų teikėją įsteigusi ar jam leidžianti veikti šalis narė pateiktų konkrečią informaciją apie atitinkamas operacijas.

4. Jeigu po PPO sutarties įsigaliojimo šalis narė suteikia monopolines teises teikti paslaugą, kuri yra jos konkrečių įsipareigojimų objektas, ji ne vėliau kaip prieš tris mėnesius iki numatomo monopolinių teisių suteikimo praneša apie tai Prekybos paslaugomis tarybai ir tokiu atveju taikomos XXI straipsnio 2, 3 ir 4 dalių nuostatos.

5. Šio straipsnio nuostatos taikomos ir išimtinę teisę teikti paslaugas turintiems teikėjams, jeigu šalis narė formaliai ar faktiškai a) duoda leidimą veikti mažam paslaugos teikėjų kiekiui ar nustato nedidelį jų skaičių ir b) iš esmės kliudo tokiems paslaugų teikėjams konkuruoti savo teritorijoje.

IX straipsnis

Verslo praktika

1. Šalys narės pripažįsta, kad tam tikra paslaugų teikėjų verslo praktika, išskyrus VIII straipsnio reglamentuojamą praktiką, gali riboti konkurenciją ir todėl suvaržyti prekybą paslaugomis.

2. Kiekviena šalis narė kitos šalies narės prašymu pradeda konsultacijas, siekdama užkirsti kelią šio straipsnio 1 dalyje nurodytai praktikai. Šalis narė, kuriai adresuotas prašymas, dėmesingai ir geranoriškai atsižvelgia į tokius prašymus ir bendradarbiauja teikiant su tuo klausimu susijusią viešai prieinamą nekonfidencialią

informaciją. Be to, šalis narė, kuriai adresuotas prašymas, prašymą pateikusiai šaliai narei pateikia kitą turimą informaciją, laikydamasi savo įstatymų ir sudariusi susitarimą su prašymą pateikusia šalimi nare, kad ši išlaikys šios informacijos slaptumą.

X straipsnis

Specialiosios rinkos apsaugos (protekcinės) priemonės, taikomos kritinės padėties atveju

1. Dėl specialiųjų rinkos apsaugos (protekcinė) priemonių, taikomų kritinės padėties atveju, rengiamos nediskriminaciniu principu pagrįstos daugiašalės derybos. Tokiose derybose priimti sprendimai įsigalioja ne vėliau kaip per trejus metus po PPO sutarties įsigaliojimo dienos.

2. Kol neįsigaliojo šio straipsnio 1 dalyje nurodytose derybose priimti sprendimai, kiekviena šalis narė, nepaisydama XXI straipsnio 1 dalies nuostatų, gali pranešti Prekybos paslaugomis tarybai apie ketinimą pakeisti savo konkretų įsipareigojimą ar jo atsisakyti praėjus vieneriems metams po šio įsipareigojimo įsigaliojimo; šiuo atveju šalis narė Prekybos paslaugomis tarybai nurodo priežastį, dėl kurios jos įsipareigojimas turi būti pakeistas ar jo turi būti atsisakyta nepaėjus XXI straipsnio 1 dalyje numatytam trejų metų terminui.

3. Šio straipsnio 2 dalies nuostatos nebetaikomos praėjus trejiems metams po PPO sutarties įsigaliojimo dienos.

XI straipsnis

Mokėjimai ir pervedimai

1. Išskyrus XII straipsnyje numatytas aplinkybes, šalis narė netaiko apribojimų tarptautiniams pervedimams ir mokėjimams už einamuosius sandorius, susijusius su jos konkrečiais įsipareigojimais.

2. Nė viena šio Susitarimo nuostata neturi įtakos Tarptautinio valiutos fondo narių teisėms ir pareigoms, nustatytoms Tarptautinio valiutos fondo steigimo sutarties straipsniuose, įskaitant valiutos keitimą, atliekamą pagal Tarptautinio valiutos fondo steigimo sutarties straipsnius, su sąlyga, kad šalis narė nenustato jokių kapitalo operacijų apribojimų, kurie prieštarautų jos konkretiems įsipareigojimams dėl tokių operacijų, išskyrus apribojimus, kurie numatyti XII straipsnyje arba nustatomi Fondo prašymu.

XII straipsnis

Apribojimai, kuriais siekiama išsaugoti mokėjimų balansą

1. Patirdama mokėjimų balanso ar tarptautinių finansinių sunkumų arba iškilus jų grėsmei, šalis narė gali priimti ar taikyti

prekybos paslaugomis, dėl kurių ji yra prisiėmusi konkrečių įsipareigojimų, apribojimus, įskaitant mokėjimų ar pervedimų už sandorius, susijusius su tais įsipareigojimais, apribojimus. Pripažįstama, kad dėl ypatingų su šalies narės ekonomikos plėtra ar jos ekonomikos pereinamuoju laikotarpiu susijusių sunkumų mokėjimų balansui, šalis narė gali būti priversta nustatyti apribojimų, kad užtikrintų, *inter alia*, savo ekonominės plėtros ar pereinamojo ekonomikos laikotarpio programai įgyvendinti tinkamą finansinių išteklių dydį.

2. Nustatant šio straipsnio 1 dalyje nurodytus apribojimus:

- a) šalys narės viena kitos nediskriminuoja;
- b) užtikrinama, kad apribojimai neprieštarautų Tarptautinio valiutos fondo steigimo sutarties straipsniams;
- c) vengiama nereikalingos žalos bet kokios kitos šalies narės komerciniams, ekonominiams ir finansiniams interesams;
- d) netaikoma apribojimų, kurie būtų griežtesni, negu būtina sudarius šio straipsnio 1 dalyje nurodytoms aplinkybėms;
- e) taikomi laikini apribojimai ir gerėjant šio straipsnio 1 dalyje nurodytai padėčiai nuosekliai panaikinami.

3. Nustatydamas tokių apribojimų veikimo sritį, šalys narės gali teikti pirmenybę toms paslaugoms, kurios yra svarbiausios jų ekonominėms ar plėtros programoms. Tačiau tie apribojimai neturi būti nustatomi ar taikomi siekiant apsaugoti bet kokių konkretų paslaugų sektorių.

4. Generalinei tarybai nedelsiant turi būti pranešta apie visus pagal šio straipsnio 1 dalį nustatytus ar taikomus apribojimus ar jų pakeitimus.

5. a) Taikydamos šio straipsnio nuostatas, šalys narės dėl pagal šį straipsnį priimtų apribojimų nedelsdamos konsultuojasi su komitetu, reguliuojančiu su mokėjimų balansu susijusius apribojimus.

b) Ministrų konferencija, siekdama užtikrinti, kad aptariamoms šalims narėms prireikus būtų suteiktos rekomendacijos, nustato reguliarių konsultacijų tvarką⁽¹⁾.

c) Tų konsultacijų metu įvertinama aptariamųjų šalies narės mokėjimų balanso padėtis bei pagal šį straipsnį priimti ar taikomi apribojimai, atsižvelgiant, *inter alia*, į tokius veiksnius, kaip:

i) mokėjimų balanso ir tarptautinių finansinių sunkumų pobūdį bei mastą;

ii) šalies narės, kuriai teikiama konsultacija, išorines ekonomines ir prekybos sąlygas;

(1) Laikoma, kad 5 dalyje numatyta tvarka turi būti tokia pat kaip GATT 1994 nustatyta tvarka.

- iii) alternatyvias prieinamas priemones, kuriomis galima pagerinti padėtį.
- d) Konsultacijų metu vertinama, ar apribojimai neprieštarauja šio straipsnio 2 daliai, ypač ar laikomasi e punkto nuostatos, numatančios nuoseklų apribojimų panaikinimą.
- e) Tokioms konsultacijoms priimami visi Tarptautinio valiutos fondo pateikti statistiniai ir kiti faktiniai duomenys, susiję su užsienio valiutos keitimu, valiutų atsargomis ir mokėjimų balansu, o išvados grindžiamos Fondo pateiktu šalies narės, kuriai teikiama konsultacija, mokėjimų balanso ir jos finansinės padėties užsienyje įvertinimu.
6. Jeigu šalis narė, kuri nėra Tarptautinio valiutos fondo narė, nori taikyti šio straipsnio nuostatas, Ministrų konferencija nustato peržiūros tvarką ir visas kitas reikalingas procedūras.

XIII straipsnis

Viešieji pirkimai

1. II, XVI ir XVII straipsniai netaikomi paslaugų pirkimą valdžios įstaigų užsakymu reglamentuojantiems įstatymams, kitiems teisės norminiams aktams ar reikalavimams, jeigu paslaugos perkamos oficialiems valdžios įstaigų poreikiams tenkinti, o ne komerciniam perpardavimui ar paslaugų tiekimui komerciniais tikslais.

2. Dvejus metus po PPO sutarties įsigaliojimo dienos, vadovaujantis šiuo Susitarimu, rengiamos daugiašalės derybos dėl paslaugų viešųjų pirkimų.

XIV straipsnis

Bendrosios išimtys

Atsižvelgiant į reikalavimą, kad tokių priemonių taikymas neturi sudaryti ginčytinos ar nepateisinamos šalių, kuriose vyrauja panašios sąlygos, diskriminacijos arba paslėptų prekybos paslaugomis apribojimų, nė viena šio Susitarimo nuostata nėra aiškinama kaip neleidžianti šaliai narei patvirtinti ar imtis priemonių, kurios:

- a) būtinos visuomenės dorovei apsaugoti ar viešajai tvarkai palaikyti ⁽¹⁾;

⁽¹⁾ Išimtis dėl viešosios tvarkos palaikymo gali būti taikoma tik tuo atveju, jeigu vienam iš esminių visuomenės interesų kyla tikras ir rimtas pavojus.

- b) būtinos žmogaus, gyvūnų ar augalų gyvybei ar sveikatai apsaugoti;

- c) būtinos užtikrinti, kad būtų laikomasi šio Susitarimo nuostatos atitinkančių įstatymų ir kitų teisės norminių aktų, įskaitant nuostatas, susijusias su:

- i) apgaulės ir sukčiavimo prevencija arba su sutarčių dėl paslaugų teikimo nevykdymo padarinių šalinimu;

- ii) asmens privataus gyvenimo apsauga tvarkant bei teikiant asmens duomenis ir su asmens dokumentų ir sąskaitų slaptumo apsauga;

- iii) saugumu;

- d) prieštarauja XVII straipsniui, su sąlyga, kad skirtingas režimas nustatomas siekiant užtikrinti nešališką ar efektyvą ⁽²⁾ tiesioginių mokesčių nustatymą kitų šalių narių paslaugoms ar paslaugų teikėjams arba jų surinkimą;

- e) prieštarauja II straipsniui, su sąlyga, kad skirtingas režimas yra sutarties dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo rezultatas arba nustatomas dėl bet kokio kitame tarptautiniame

⁽²⁾ Priemonės, kurias šalys narės taiko pagal savo mokesčių sistemą, siekdamas užtikrinti nešališką ar efektyvą tiesioginių mokesčių nustatymą ar jų surinkimą, yra priemonės, kurios:

- i) taikomos paslaugų teikėjams-nerezidentams, pripažįstant faktą, kad nerezidentų mokesstinės prievolės yra nustatomos pagal šalies narės teritorijoje gaunamus ar esančius apmokestinamus gaminius; arba
- ii) taikomos nerezidentams tam, kad būtų užtikrintas mokesčių nustatymas ar surinkimas šalies narės teritorijoje; arba
- iii) taikomos nerezidentams arba rezidentams, siekiant užtikrinti, kad nebus vengiama mokesčių, įskaitant įstatymų laikymąsi užtikrinančias priemones; arba
- iv) taikomos paslaugų, teikiamų kitos šalies narės teritorijoje arba gaunamų iš jos, vartotojams, siekiant užtikrinti, kad būtų nustatomi ir imami iš tokių vartotojų mokesčiai už paslaugas, gautas iš kitos šalies narės teritorijoje esančio teikėjo; arba
- v) atskiria paslaugų teikėjus, kurie mokesčius moka kaip visuotinai apmokestinamų gaminių tiekėjai, nuo kitų paslaugų teikėjų, pripažįstant jų mokesčio bazės skirtumus; arba
- vi) sudaro sąlygas nustatyti, paskirti ar proporcingai paskirstyti rezidentų ar filialų pajamas, pelną, nuostolius, išskaitas ar paskolas arba giminingiems asmenims, arba to paties asmens filialams dėl to, kad būtų apsaugota šalies narės mokesčio bazė.

XIV straipsnio d punkte ir šioje išnašoje vartojami su mokesčiais susiję terminai ar sąvokos atitinka priemonę taikančios šalies narės nacionaliniuose įstatymuose nustatytus mokesčių apibrėžimus ir sąvokas arba tolygius ar panašius apibrėžimus ir sąvokas.

susitarime, pagal kurį šalis narė turi išpareigojimų, numatytų nuo statų dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo.

2. Kiekviena šalis narė, manydama, kad jai kenkia kitos šalies narės subsidijos, gali paprašyti konsultacijų su ta šalimi narė šiuo klausimu. Toks prašymas traktuojamas geranoriškai.

XIV bis straipsnis

Saugumą užtikrinančios išimtys

1. Nė viena šio Susitarimo nuostata nėra aiškinama kaip:
 - a) reikalaujanti, kad šalis narė pateiktų informaciją, kurios atskleidimas, šalies narės įsitikinimu, prieštarauja esminiams jos saugumo interesams; arba
 - b) trukdanti šaliai narėi imtis, jos nuomone, esminiams saugumo interesams užtikrinti būtų veiksmų, kurie:
 - i) susiję su paslaugomis tiesiogiai ar netiesiogiai aprūpinant karines įmones;
 - ii) susiję su skylančiomis ir besilydančiomis medžiagomis arba medžiagomis, iš kurių šios gautos;
 - iii) atliekami karo metu ar kitų kritinių tarptautinių situacijų atvejais; arba
 - c) trukdanti šaliai narėi imtis veiksmų vykdant išpareigojimus pagal Jungtinių Tautų Organizacijos įstatus dėl tarptautinio saugumo ir taikos palaikymo.
2. Prekybos paslaugomis tarybai suteikiama kuo išsamesnė informacija apie priemones, taikomas pagal šio straipsnio 1 dalies b ir c punktus, ir jų taikymo terminus.

XV straipsnis

Subsidijos

1. Šalys narės pripažįsta, kad tam tikromis aplinkybėmis subsidijos gali turėti neigiamos įtakos prekybai paslaugomis. Šalys narės pradeda derybas, siekdamas parengti reikiamą daugiašalę tvarką, kuri padėtų išvengti tokios neigiamos įtakos prekybai⁽¹⁾. Be to, derybomis pat sprendžiamas ir kompensacinių priemonių priimtimumo klausimas. Tokiose derybose pripažįstamas subsidijų vaidmuo besivystančių šalių plėtros programoms ir atsižvelgiama į tai, kad šalims narėms, ypač besivystančioms šalims narėms, reikalingas lankstumas šioje srityje. Tokioms deryboms šalys narės pasikeičia informacija apie visas su prekyba paslaugomis susijusias subsidijas, kurias jos skiria savo paslaugų teikėjams.

⁽¹⁾ Būsimoji veiklos programa nustato derybų dėl tokios daugiašalės tvarkos būdus ir terminus.

III DALIS

KONKRETŪS ĮSIPAREIGOJIMAI

XVI straipsnis

Rinkos atvėrimas

1. Kai rinka atveriamą per paslaugų teikimo būdus, nurodytus I straipsnyje, kiekviena šalis narė bet kokios kitos šalies narės paslaugoms ir paslaugų teikėjams taiko ne mažiau palankų režimą, negu kad yra nurodyta pagal jos išpareigojimų sąrašą sąlygas⁽²⁾.
2. Tuose sektoriuose, kur išpareigota atverti rinką, šalis narė nei regionuose, nei visos teritorijos mastu nenustato ir netaiko priemonių, kurios, jeigu kitaip nenustatyta jos išpareigojimų sąrašė, yra apibūdinamos kaip:
 - a) paslaugos teikėjų skaičiaus apribojimas tokiomis formomis, kaip: kiekybinės kvotos, monopolijos, išimtinę teisę turintys paslaugų teikėjai, arba reikalavimas atlikti ekonominių reikmių analizę;
 - b) paslaugų teikimo sandorių ar turto bendrės vertės apribojimas nustatant kiekybines kvotas ar reikalaujant atlikti ekonominių reikmių analizę;
 - c) bendro paslaugų operacijų kiekio apribojimas arba bendro paslaugų gamybos masto, išreikšto nustatytais vienetais, apribojimas nustatant kvotas arba reikalaujant atlikti ekonominių reikmių analizę⁽³⁾;
 - d) bendro fizinių asmenų, kurie gali būti įdarbinti tam tikrame paslaugų sektoriuje arba kuriuos gali įdarbinti paslaugų teikėjas ir kurie yra būtini tam tikrai paslaugai teikti bei tiesio-

⁽²⁾ Jeigu šalis narė išpareigoja atverti rinką teikiant paslaugą I straipsnio 2 dalies a punkte nurodytu paslaugos teikimo būdu ir jeigu tarpvalstybinis kapitalo judėjimas sudaro pačios paslaugos svarbiausią dalį, ta šalis narė kartu išpareigoja leisti ir tokį kapitalo judėjimą. Jeigu šalis narė išpareigoja atverti rinką teikiant paslaugą 1 straipsnio 2 dalies c punkte nurodytu būdu, ji kartu išpareigoja leisti, kad į jos teritoriją būtų pervestas atitinkamas kapitalas.

⁽³⁾ Į 2 dalies c punkte nurodytas priemones neįeina šalies narės taikomos priemonės, kurios riboja paslaugų teikimo sąnaudas.

giai su ja susiję, skaičiaus apribojimas nustatant kiekybines kvotas ar reikalaujant atlikti ekonominių reikių analizę;

IV DALIS

e) priemonės, kurios apriboja juridinių asmenų, per kuriuos paslaugų teikėjas gali teikti paslaugą, rūšis arba reikalauja, kad paslauga būtų teikiama per tam tikros rūšies juridinį asmenį ar bendrą įmonę;

NUOSEKLUS LIBERALIZAVIMAS

f) užsienio kapitalo dalies apribojimas nustatant procentais išreikštą didžiausią leistiną užsienio kapitalo dalį įmonės kapitale arba bendrą leistiną individualios ar agreguotos užsienio investicijos vertę.

XIX straipsnis

XVII straipsnis

Nacionalinis režimas

1. Kiekviena šalis narė savo įsipareigojimų sąrašė nurodytuose sektoriuose ir pagal jame nustatytas sąlygas bet kokios kitos šalies narės paslaugoms ir paslaugų teikėjams taiko ne mažiau palankų režimą negu savo tapatioms ar panašioms paslaugoms ir paslaugų teikėjams ⁽¹⁾.

2. Šalis narė gali įvykdyti šio straipsnio 1 dalies reikalavimus, kiekvienos kitos šalies narės paslaugoms ar paslaugų teikėjams nustatydamą režimą, kuris yra arba formaliai tolygus jos pačios tapatioms ar panašioms paslaugoms ir paslaugų teikėjams taikomam režimui, arba formaliai skirtingas.

3. Formaliai tolygus ar formaliai skirtingas režimas laikomas mažiau palankiu, jeigu jis keičia konkurencijos sąlygas šalies narės paslaugų ar paslaugų teikėjų naudai, palyginti su bet kokios kitos šalies narės tapatiomis ar panašiomis paslaugomis ar paslaugų teikėjais.

XVIII straipsnis

Papildomi įsipareigojimai

Šalys narės gali derėtis dėl įsipareigojimų dėl prekybą paslaugomis veikiančių priemonių, kurios nėra įsipareigojimų sąrašo objektas pagal XVI ar XVII straipsnius, įskaitant priemones dėl kvalifikacijų, standartų ar licencijų. Tokie įsipareigojimai įrašomi į šalies narės įsipareigojimų sąrašą.

⁽¹⁾ Pagal šį straipsnį priimti konkretūs įsipareigojimai nėra aiškiniami kaip reikalavimas, kad šalis narė kompensuotų dėl konkurencijos neišvengiamus nuostolius, kurie atsiranda dėl atitinkamos paslaugos ar paslaugos teikėjo užsienio statuso.

Derybos dėl konkrečių įsipareigojimų

1. Siekdamas įgyvendinti šio Susitarimo tikslus, šalys narės ne vėliau kaip praėjus penkeriems metams po PPO sutarties įsigaliojimo dienos pradeda periodiškais etapais rengiamas derybas, kurių tikslas – užtikrinti nuoseklų liberalizavimą. Šių derybų paskirtis – sumažinti ar panaikinti neigiamą taikomų priemonių poveikį prekybai paslaugomis ir tokiu būdu efektyviai atverti rinką. Šiame procese atsižvelgiama į visų dalyvių interesus ir siekiama užtikrinti visišką teisių ir įsipareigojimų pusiausvyrą.

2. Liberalizuojama tinkamai atsižvelgiant į nacionalinės politikos tikslus ir atskirų šalių narių bendrą išsivystymo lygį bei atskirų jų sektorių plėtrą. Laikomasi tam tikro lankstumo, atskiroms besivystančioms šalims atveriant rinką tam tikruose sektoriuose, liberalizuojant tam tikrų rūšių sandorius, nuosekliai atveriant rinką pagal tų šalių plėtros būklę ir jų rinkos atvėrimą užsienio paslaugų teikėjams susiejant su sąlygomis, kurios padėtų įgyvendinti IV straipsnyje numatytus tikslus.

3. Kiekvienam derybų etapui pateikiamos gairės ir nustatoma tvarka. Kad galėtų pateikti tokias gaires, Prekybos paslaugomis taryba atlieka tiek bendrą prekybos paslaugomis įvertinimą, kiek pagal sektorius, atsižvelgdama į šio Susitarimo tikslus, įskaitant ir IV straipsnio 1 dalyje nurodytuosius. Derybų gairėse nurodoma, kas privaloma liberalizavimo režimui, kurį pačios savarankiškai pradėjo taikyti šalys narės po paskutinių derybų, ir kas privaloma mažiausiai išsivysčiusių šalių narių specialiam režimui, taikomam pagal IV straipsnio 3 dalies nuostatas.

4. Kiekvieno derybų etapo metu nuoseklaus liberalizavimo siekiama dvišalėmis, keliasalėmis ar daugiasalėmis derybomis, kurių tikslas – pakelti šalių narių pagal šį Susitarimą prišimamų konkrečių įsipareigojimų bendrą lygį.

XX straipsnis

Konkrečių įsipareigojimų sąrašas

1. Kiekviena šalis narė pateikia savo prisiimamą pagal šio Susitarimo III dalį konkrečių įsipareigojimų dėl paslaugų sąrašą. Įsipareigojimų sąrašė prie kiekvieno sektoriaus, kuriam prisiimti konkretūs įsipareigojimai, nurodoma:

- a) rinkos atvėrimo terminai, apribojimai ir sąlygos;
- b) nacionalinio režimo sąlygos ir apribojimai;
- c) su papildomais įsipareigojimais susiję įsipareigojimai;
- d) kur tinkama, konkrečių įsipareigojimų vykdymo terminai;
- e) konkrečių įsipareigojimų įsigaliojimo data.

2. Abiejų – XVI ir XVII – straipsnių neatitinkančios priemonės įrašomos XVI straipsniui skirtoje skiltyje. Šiuo atveju bus laikoma, kad įrašas reiškia ir XVII straipsnio sąlygą ar apribojimą.

3. Konkrečių įsipareigojimų sąrašai pridedami prie šio Susitarimo ir yra jo sudedamoji dalis.

XXI straipsnis

Įsipareigojimų sąrašų keitimas

- 1. a) Šalis narė (šiuo straipsnyje vadinama įsipareigojimus keičiančia šalimi narė) gali, laikydama šio straipsnio nuostata, pakeisti ar atšaukti bet kokį savo įsipareigojimų sąrašė nurodytą įsipareigojimą bet kuriuo metu praėjus trejiems metams po to įsipareigojimo įsigaliojimo.
- b) Įsipareigojimus keičianti šalis narė ne vėliau kaip prieš tris mėnesius iki numatomos įsipareigojimo pakeitimo ar atšaukimo datos praneša Prekybos paslaugomis tarybai apie savo ketinimą laikantis šio straipsnio pakeisti ar atšaukti savo įsipareigojimą.
- 2. a) Bet kokios šalies narės, kurios lengvatoms, gautoms pagal šį Susitarimą, gali turėti įtakos pagal šio straipsnio 1 dalies b punktą praneštas siūlomas pakeitimas ar atšaukimas (toliau šiame straipsnyje – paveiktoji šalis narė) prašymu įsipareigojimus keičianti šalis narė pradeda derybas susitarimui dėl bet kokių būtinų kompensacinių priemonių sudaryti. Šiose derybose ir priimamos minėtąjį susitarimą aptariamios šalys narės stengiasi išlaikyti abiem pusėms naudingų įsipareigojimų bendrąjį lygį, kad jis būtų ne

mažiau palankus prekybai, negu buvo numatyta konkrečių įsipareigojimų sąrašė iki tokių derybų.

- b) Kompensacinės priemonės priimamos remiantis didžiausio palankumo statusu.
- 3. a) Jeigu įsipareigojimus keičianti šalis narė ir paveiktoji šalis narė nesusitaria iki deryboms numatyto laikotarpio pabaigos, paveiktoji šalis narė gali kreiptis į arbitražą. Kiekviena paveiktoji šalis narė, kad įgyvendintų savo teisę į kompensaciją, privalo dalyvauti arbitraže.
- b) Jeigu jokia paveiktoji šalis narė nepateikė prašymo dėl arbitražo, įsipareigojimus keičiančiai šaliai narėi nekludoma pakeisti ar atšaukti numatytą įsipareigojimą.
- 4. a) Įsipareigojimus keičianti šalis narė negali pakeisti ar atšaukti savo įsipareigojimų, kol nesiėmė kompensacinių priemonių pagal arbitražo sprendimą.
- b) Jeigu įsipareigojimus keičianti šalis narė pakeičia ar atšaukia savo numatytus įsipareigojimus ir ignoruoja arbitražo sprendimą, kiekviena arbitraže dalyvavusi paveiktoji šalis narė gali pakeisti ar atšaukti iš esmės tolygias lengvatas pagal arbitražo sprendimą. Šis pakeitimas ar atšaukimas, nepaisant II straipsnio, gali būti įgyvendintas tik įsipareigojimus keičiančios šalies narės atžvilgiu.
- 5. Prekybos paslaugomis taryba nustato įsipareigojimų sąrašo taisymo ar keitimo tvarką. Kiekviena šalis narė, pagal šį straipsnį pakeitusi ar atšaukusi sąrašė esančius įsipareigojimus, savo įsipareigojimų sąrašą keičia vadovaudamasi šia tvarka.

V DALIS

INSTITUCINĖS NUOSTATOS

XXII straipsnis

Konsultacijos

1. Kiekviena šalis narė laikosi geranoriškumo principo ir sudaro reikiamas sąlygas konsultacijoms dėl kiekvienos šalies narės pateikto pareiškimo, susijusio su bet koku šio Susitarimo įgyvendinimui turinčiu įtakos klausimu. Tokioms konsultacijoms taikomas Susitarimas dėl ginčų sprendimo (*angl. Dispute Settlement Understanding – DSU*).

2. Šalies narės prašymu Prekybos paslaugomis taryba arba Ginčų sprendimo taryba (*angl. Dispute Settlement Body – DSB*) konsultuo-

jasi su bet kokia šalimi narė ar šalimis narėmis visais klausimais, dėl kurių konsultacijų pagal šio straipsnio 1 dalį metu nebuvo pasiekta tenkinančio sprendimo.

3. Nei pagal šį straipsnį, nei pagal XXIII straipsnį šalis narė negali taikyti XVII straipsnio nuostatų tai kitos šalies narės priemonei, kuriai galioja šių abiejų šalių tarptautinis susitarimas dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo. Jeigu kyla šalių narių ginčas dėl to, ar minėtoji priemonė priklauso tokio jų susitarimo taikymo sričiai, kiekviena iš tų šalių narių gali šiuo klausimu kreiptis į Prekybos paslaugomis tarybą. ⁽¹⁾ Taryba perduoda šį klausimą spręsti arbitražui. Arbitražo sprendimas yra galutinis ir šalims narėms privalomas.

XXIII straipsnis

Ginčų sprendimas ir sprendimų įgyvendinimas

1. Jeigu viena šalis narė mano, kad bet kokia kita šalis narė nevykdo savo prievolių ar konkrečių įsipareigojimų pagal šį Susitarimą, tikėdamasi abi šalis tenkinančio sprendimo, ji gali vadovautis DSU.

2. Jeigu DSB mano, kad aplinkybės yra pakankamai rimtos, kad pateisintų tokį veiksmą, ji gali leisti šaliai narėi ar šalims narėms pagal DSU 22 straipsnį sustabdyti savo prievolių ar konkrečių įsipareigojimų bet kokiai kitai šaliai narėi ar šalims narėms vykdymą.

3. Jeigu šalis narė mano, kad nauda, kurios ji pagrįstai galėjo tikėtis iš kitos šalies narės dėl šios konkrečios įsipareigojimo pagal šio Susitarimo III dalį, negaunama arba sumažinama dėl to, kad taikoma bet kokia šio Susitarimo nuostatoms neprieštaraujanti priemonė, ji gali vadovautis DSU. Jeigu DSB nustato, kad dėl tos priemonės naudos negauta ar ji sumažėjo, paveiktoji šalis narė turi teisę reikalauti abi šalis tenkinančio problemos sprendimo remiantis XXI straipsnio 2 dalimi, įskaitant tos priemonės pakeitimą ar atšaukimą. Jeigu aptariamosioms šalims narėms nepavyksta susitarti, taikomas DSU 22 straipsnis.

XXIV straipsnis

Prekybos paslaugomis taryba

1. Prekybos paslaugomis taryba atlieka jai priskirtas funkcijas, kurių tikslas – sudaryti tinkamas sąlygas šiam Susitarimui

⁽¹⁾ Jeigu susitarimas dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo jau buvo sudarytas PPO sutarties įsigaliojimo dieną, į Prekybos paslaugomis tarybą šiuo klausimu galima kreiptis tik abiejų šio Susitarimo šalių sutikimu.

įgyvendinti ir padėti siekti jo tikslų. Taryba gali įsteigti tokias sau pavaldžias tarnybas, kurių, jos nuomone, reikia jos funkcijoms atlikti.

2. Visų šalių narių atstovai gali dalyvauti Tarybos ir, jeigu Taryba nenusprendžia kitaip, jai pavaldžių tarnybų veikloje.

3. Tarybos pirmininką renka šalys narės.

XXV straipsnis

Techninis bendradarbiavimas

1. Šalių narių paslaugų teikėjai, kuriems reikalinga tokia pagalba, gali naudotis IV straipsnio 2 dalyje nurodytų punktų ryšiams palaikyti paslaugomis.

2. Besivystančioms šalims techninę pagalbą daugiašaliu lygiu teikia sekretoriatas, o sprendimą dėl šios pagalbos teikimo priima Prekybos paslaugomis taryba.

XXVI straipsnis

Santykiai su kitomis tarptautinėmis organizacijomis

Generalinė taryba priima reikiamus susitarimus dėl konsultacijų ir bendradarbiavimo su Jungtinių Tautų Organizacija ir jos specializuotomis organizacijomis, taip pat su kitomis tarpvyriausybėmis organizacijomis, kurios susijusios su paslaugomis.

VI DALIS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

XXVII straipsnis

Atsisakymas taikyti nuolaidas

Šalis narė nuolaidas pagal šį Susitarimą gali atsisakyti taikyti:

- a) paslaugos teikimui, jeigu ji nustato, kad paslauga teikiama iš šalies, kuri nėra narė, ar tokios šalies teritorijoje arba kad paslaugą teikia šalis narė, kuriai PPO sutarties netaiko atsisakanti taikyti nuolaidas šalis narė;

- b) jūrų transporto paslaugoms, jeigu ta šalis narė nustato, kad paslaugą teikia:
- i) laivas, registruotas pagal šalies, kuri nėra narė, įstatymus arba registruotas pagal tos šalies narės, kuriai PPO sutarties netaiko atsisakanti taikyti nuolaidas šalis narė, įstatymus;
 - ii) asmuo, kuris valdo ir (ar) naudoja visą laivą ar jo dalį, bet yra iš šalies, kuri nėra narė, arba yra iš tokios šalies narės, kuriai PPO sutarties netaiko atsisakanti taikyti nuolaidas šalis narė;
- c) paslaugų teikėjui, kuris yra juridinis asmuo, jeigu ji nustato, kad šis nėra kitos šalies narės paslaugų teikėjas arba yra tokios šalies narės, kuriai PPO sutarties netaiko atsisakanti taikyti nuolaidas šalis narė, paslaugų teikėjas.

XXVIII straipsnis

Apibrėžimai

Šiame Susitarime:

- a) „priemonė“ – bet kokia šalies narės taikoma priemonė: įstatymas, kitas teisės norminis aktas, taisyklė, tvarka, sprendimas, administracinis veiksmas ar kita;
- b) „paslaugos teikimas“ aprėpia paslaugos sukūrimą, platinimą, rinkodarą, pardavimą ir pristatymą;
- c) „šalių narių priemonės, turinčios įtakos prekybai paslaugomis“ – priemonės, susijusios su:
 - i) paslaugos pirkimu, apmokėjimu už ją ar naudojimu ja;
 - ii) galimybe gauti ryšium su paslaugos teikimu tas paslaugas, kurios, kaip reikalauja tos šalys narės, turi būti teikiamos viešai, ir naudotis jomis;
 - iii) šalies narės fizinių ir juridinių asmenų įsisteigimu, įskaitant komercinį įsisteigimą, paslaugai teikti kitos šalies narės teritorijoje;
- d) „komercinis įsisteigimas“ – bet kokio tipo verslo ar profesinė įmonė, įskaitant:
 - i) įsteigus, įgijus ar eksploatuojant juridinį asmenį; arba
 - ii) įsteigus ar eksploatuojant skyrių ar atstovybę, kitos šalies narės teritorijoje siekiant teikti paslaugą;
- e) „paslaugos sektorius“:
 - i) kai kalbama apie konkretų įsipareigojimą, reiškia vieną ar daugiau arba visus tos paslaugos subsektorius, nurodytus šalies narės įsipareigojimų sąrašė;
 - ii) kitais atvejais – visus tos paslaugos sektorius, įskaitant visus jo subsektorius;
- f) „kitos šalies narės paslauga“ – paslauga:
 - i) kuri teikiama iš kitos šalies narės teritorijos ar kitos šalies narės teritorijoje arba jūrų transporto paslauga, kurią teikia pagal tos kitos šalies narės įstatymus registruotas laivas ar tos kitos šalies narės juridinis ar fizinis asmuo, eksploatuodamas laivą ir (ar) naudodamas visą laivą ar jo dalį; arba
 - ii) kurią teikia tos kitos šalies narės paslaugų teikėjas, jei paslauga teikiama per komercinį įsisteigimą ar fizinius asmenis;
- g) „paslaugos teikėjas“ – bet kokią paslaugą teikiantis juridinis ar fizinis asmuo ⁽¹⁾;
- h) „paslaugos teikėjas monopolininkas“ – bet koks valstybinis ar privatus asmuo, kuriam tam tikros šalies narės rinkoje suteikta teisė būti vieninteliu tos paslaugos teikėju arba kurią ta šalis narė formaliai ar faktiškai įsteigė kaip vienintelį tos paslaugos teikėją;
- i) „paslaugos vartotojas“ – kiekvienas asmuo, kuris paslaugą gauna ar ja naudojasi;
- j) „asmuo“ – fizinis ar juridinis asmuo;

⁽¹⁾ Kai paslaugą teikia ne tiesiogiai juridinis asmuo, bet ji teikiama per kitas komercinio įsisteigimo formas, tokias kaip įmonės filialas arba atstovybė, paslaugos teikėjui (t. y. juridiniam asmeniui) per tokį įsisteigimą turi būti taikomas paslaugų teikėjams pagal šį Susitarimą numatytas režimas. Šis režimas taikomas įmonei, per kurią teikiama paslauga, ir neturi būti taikomas kitiems teikėjo padaliniais, esantiems už teritorijos, kurioje teikiama paslauga, ribų.

- k) kitos šalies narės fizinis asmuo – tos kitos šalies narės ar bet kokios kitos šalies narės teritorijoje gyvenantis asmuo, kuris pagal tos kitos šalies narės įstatymus:
- i) yra tos kitos šalies narės nacionalinis subjektas; arba
 - ii) turi teisę nuolat gyventi toje kitoje šalyje narėje, jeigu šalis narė:
 - 1) neturi nacionalinių subjektų; arba
 - 2) kaip pranešta jos PPO sutarties priėmimo dokumentuose ar jos prisijungimo prie PPO sutarties dokumentuose, prekybai paslaugomis įtakos turinčių priemonių atžvilgiu ji pastoviams rezidentams taiko iš esmės tą patį režimą kaip ir savo nacionaliniams subjektams, su sąlyga, kad nė viena šalis narė neprivalo tokiems pastoviams rezidentams taikyti didesnio palankumo režimo, negu ji pati taiko. Tokiame pranešime (apie PPO sutarties priėmimą ar prisijungimą prie jos) kartu užtikrinama, kad dėl tų nuolatinių rezidentų ji prisiima pagal savo įstatymus ir kitus teisės norminius aktus tokius pačius įsipareigojimus, kaip ta kita šalis narė yra prisiėmusi dėl jos nacionalinių subjektų;
- l) „juridinis asmuo“ – kiekvienas juridinis subjektas, tinkamai pagal atitinkamą įstatymą įsteigtas ar kitaip organizuotas pelnui gauti ar kitais tikslais ir yra privatus ar valstybinis, įskaitant bet kokią bendrovę, trestą, ūkinę bendriją, bendrą įmonę, personalinę įmonę arba asociaciją;
- m) „kitos šalies narės juridinis asmuo“ – juridinis asmuo:
- i) kuris įsteigtas ar kitu būdu organizuotas pagal tos kitos šalies narės įstatymus ir atlieka savarankiškas verslo operacijas tos kitos šalies narės ar bet kurios kitos šalies narės teritorijoje; arba
 - ii) kurį turi ar kontroliuoja (tais atvejais, kai paslauga teikiama per komercinę įsisteigimą):
 - 1) šalies narės fizinis asmuo arba
 - 2) šio straipsnio m punkto i papunktyje apibūdintas tos kitos šalies narės juridinis asmuo;
- n) laikoma, kad:
- i) juridinis asmuo nuosavybės teise priklauso šalies narės asmenims, jeigu tos šalies narės asmenims priklauso daugiau kaip 50 procentų to juridinio asmens akcinio kapitalo;
 - ii) juridinį asmenį kontroliuoja šalies narės asmenys, jeigu šie asmenys gali skirti daugumą jo direktorių ar kitu būdu teisiškai vadovauti jo veiklai;
 - iii) juridinis asmuo yra susijęs su kitu asmeniu, jeigu jis tą kitą asmenį kontroliuoja ar yra jo kontroliuojamas arba jeigu jį ir tą kitą asmenį abu kontroliuoja tas pats asmuo.
- o) „tiesioginiai mokesčiai“ – visi mokesčiai, skaičiuojami nuo bendros pajamų sumos, nuo visos kapitalo sumos arba nuo atskirų pajamų ar kapitalo dalių, įskaitant pelno iš turto perdavimo mokestį, nekilnojamojo turto mokestį, paveldėjimo ir dovanojimo mokestį ir mokestį, skaičiuojamą nuo įmonės mokamo darbo užmokesčio, bei kapitalo vertės padidėjimo mokestį.

XXIX straipsnis

Priedai

Šio Susitarimo priedai yra neatsiejama jo dalis.

*Priedas dėl II straipsnio išimčių***Taikymo sritis**

1. Šiame priede nustatomos sąlygos, kuriomis šalis narė po šio Susitarimo įsigaliojimo yra atleidžiama nuo įsipareigojimų pagal II straipsnio 1 dalį.
2. Bet kokių kitų naujų išimčių taikymą po PPO sutarties įsigaliojimo dienos reglamentuoja tos sutarties IX straipsnio 3 dalies nuostatos.

Peržiūra

3. Prekybos paslaugomis taryba peržiūri visas išimtis, suteiktas ilgesniam negu 5 metų laikotarpiui. Pirmoji tokia peržiūra atliekama ne vėliau kaip praėjus 5 metams po PPO sutarties įsigaliojimo.
4. Atlikdama peržiūrą, Prekybos paslaugomis taryba:
 - a) patikrina, ar dar vyrauja sąlygos, dėl kurių reikėjo taikyti išimtį;
 - b) nustato kitos peržiūros datą.

Išimties galiojimo pabaiga

5. Šalies narės atleidimas pagal Susitarimo II straipsnio 1 dalį nuo įsipareigojimų, susijusių su tam tikra priemone, galioja iki išimtyje nurodytos datos.
6. Iš esmės tokios išimties negalioja ilgiau kaip 10 metų. Bet koku atveju išimties yra derybų dėl prekybos liberalizavimo vėlesnių etapų objektas.
7. Pasibaigus išimties galiojimo terminui, šalis narė praneša Prekybos paslaugomis tarybai apie tai, kad Susitarimo neatitinkanti priemonė jau suderinta su Susitarimo II straipsnio 1 dalies nuostatomis.

II straipsnio išimčių sąrašas

(Išimčių pagal II straipsnio 2 dalį sąrašai, dėl kurių susitarta derybų metu ir kurie yra šio priedo dalis, pridedami prisijungimo prie PPO sutarties kopijoje.)

Priedas dėl fizinių asmenų, teikiančių paslaugas pagal šį Susitarimą, judėjimo

1. Šis priedas taikomas priemonėms, turinčioms įtakos fiziniams asmenims, kurie yra šalies narės paslaugų teikėjai, ir šalies narės fiziniams asmenims, kuriuos samdo šalies narės paslaugų teikėjas ryšium su paslaugos teikimu.
2. Susitarimas netaikomas priemonėms, kurios turi įtakos šalyje narėje įsidarbinti siekiantiems fiziniams asmenims, taip pat priemonėms, susijusioms su pilietybe, nuolatine gyvenamąja vieta ar nuolatiniu darbu.
3. Pagal Susitarimo III ir IV dalis šalys narės gali rengti derybas dėl konkrečių išsipareigojimų, susijusių su paslaugas pagal šį Susitarimą teikiančių visų kategorijų fizinių asmenų judėjimu. Fiziniams asmenims, kuriems taikomas tam tikras konkretus išsipareigojimas, leidžiama teikti paslaugą to išsipareigojimo sąlygomis.
4. Šis Susitarimas netrukdo šaliai narei taikyti fizinių asmenų atvykimą ar laikiną buvimą jos teritorijoje reglamentuojančias priemones, įskaitant priemones, kurios reikalingos jos sienų neliečiamumui apsaugoti ir tvarkingam fizinių asmenų judėjimui per sienas užtikrinti, jeigu tokios priemonės taikomos taip, kad nebūtų anuliuota ar sumažinta bet kokios šalies narės dėl tam tikro konkretaus išsipareigojimo gaunama nauda ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Nelaikoma, kad dėl tam tikro konkretaus išsipareigojimo gaunamą naudą anuliuoja ar sumažina vien tik tas faktas, kad vienu šalių narių fiziniams asmenims būtina gauti vizą, o kitoms šis reikalavimas netaikomas.

Priedas dėl oro transporto paslaugų

1. Šis priedas taikomas priemonėms, kurios turi įtakos oro transporto paslaugoms, tiek į įsipareigojimų sąrašą įtrauktoms, tiek neįtrauktoms, ir pagalbinėms paslaugoms. Patvirtinta, kad joks konkretus įsipareigojimas ar prievolė, priimti pagal šį Susitarimą, nesumažina ir neturi įtakos šalies narės įsipareigojimams pagal dvišalius ar daugiašalius susitarimus, galiojusius PPO sutarties įsigaliojimo dieną.
2. Susitarimas, įskaitant jame nustatytą ginčų sprendimo tvarką, netaikomas priemonėms, kurios turi įtakos:
 - a) nesvarbu kaip suteiktoms gabenimo teisėms; arba
 - b) tiesiogiai su gabenimo teisių įgyvendinimu susijusioms paslaugoms,išskyrus šio priedo 3 punkte numatytus atvejus.
3. Šis Susitarimas taikomas priemonėms, kurios turi įtakos:
 - a) lėktuvų remonto ir eksploatavimo paslaugoms;
 - b) oro transporto paslaugų pardavimui ir rinkodarai;
 - c) kompiuterinės bilietų rezervavimo sistemos (*angl. computer reservation system – CRS*) paslaugoms.
4. Susitarime nustatyta ginčų sprendimo tvarka gali būti taikoma tik tuo atveju, kai aptariamoji šalis narė turi prievolių ir yra prisiėmusi konkrečių įsipareigojimų ir ginčo nepavyko išspręsti dvišaliuose ar daugiašaliuose susitarimuose nustatyta tvarka.
5. Prekybos paslaugomis taryba periodiškai ir ne rečiau kaip kas penkeri metai apžvelgia permainas oro transporto sektoriuje ir šio priedo įgyvendinimą, siekdama nustatyti, ar galima toliau šį Susitarimą taikyti šiame sektoriuje.
6. Apibrėžimai:
 - a) „lėktuvų remonto ir eksploatavimo paslaugos“ – veikla, kuri nukreipta į lėktuvą ar jo dalį, bet nėra naudojimas lėktuvu ir į kurią neįeina vadinamoji einamoji techninė priežiūra;
 - b) „oro transporto paslaugų pardavimas ir rinkodara“ – galimybės oro vežėjui nevaržomai parduoti ir teikti į rinką savo oro transporto paslaugas, įskaitant visus rinkodaros aspektus, tokius kaip: rinkos tyrimas, reklama ir platinimas. Į šią veiklą neįeina oro transporto paslaugų kainų ir taikytinų sąlygų nustatymas;
 - c) „kompiuterinės bilietų rezervavimo sistemos (CRS) paslaugos“ – paslaugos, teikiamos panaudojant kompiuterines sistemas, kuriose yra informacija apie oro vežėjo tvarkaraščius, laisvas vietas, bilietų kainas, ir per kurias galima rezervuoti vietas ar gauti bilietus;
 - d) „gabenimo teisės“ – teisė teikti į įsipareigojimų sąrašą įtrauktas ir neįtrauktas paslaugas ir (ar) gabenti keleivius, krovinius bei pašta už užmokestį ar samdos pagrindu iš šalies narės, jos teritorijoje ar per ją, įskaitant aptarnautinus taškus, maršrutus, susisiekimo priemonių rūšis, lėktuvų krovą, mokesčius už paslaugas bei jų sąlygas ir oro linijų žymėjimo kriterijus, tarp jų tokius kaip: numeris, nuosavybė ir kontrolė.

*Priedas dėl finansinių paslaugų***1. Taikymo sritis ir apibrėžimai**

- a) Šis priedas taikomas priemonėms, kurios turi įtakos finansinių paslaugų teikimui. Šiame priede sąvoka „finansinės paslaugos teikimas“ vartojama tokia pat reikšme, kaip paslaugos teikimas, apibrėžtas šio Susitarimo I straipsnio 2 dalyje.
- b) Šio Susitarimo I straipsnio 3 dalies b punkte nurodytos paslaugos, teikiamos vykdant Vyriausybės pavestas funkcijas, yra:
 - i) centrinio banko ar pinigų politiką vykdančios institucijos arba bet kokios kitokios valstybės institucijos veikla įgyvendinant pinigų politiką ar valiutų keitimo politiką;
 - ii) veikla, kuri yra įstatymų nustatytos socialinės apsaugos sistemos ar pensinio aprūpinimo sistemos dalis;
 - iii) kita veikla, kurią Vyriausybės vardu arba su Vyriausybės garantija, arba jos lėšomis atlieka valstybės institucija.
- c) Jeigu šalis narė leidžia, kad šio priedėlio 1 dalies b punkto ii ar iii papunkčiuose nurodyta veikla verstųsi jos finansinių paslaugų teikėjai, konkuruodami su valstybės institucija ar valstybiniu finansinių paslaugų teikėju, į Susitarimo I straipsnio 3 dalies b punkte nurodytas paslaugas įeina ir tokia veikla.
- d) Susitarimo I straipsnio 3 dalies c punktas netaikomas paslaugoms, kurias reglamentuoja šis priedas.

2. Reguliavimas šalies viduje

- a) Nepaisant visų kitų Susitarimo nuostatų, šaliai narei nedraudžiama taikyti priemonės racionaliems tikslams (vadinamuosius racionalių reikalavimus (priemones)), įskaitant priemones, skirtas investuotojams, indėlininkams, draudimo polisų savininkams ar asmenims, kuriems finansinės paslaugos teikėjas yra įsipareigojęs kaip patikėtinis, apsaugoti arba finansų sistemos vientisumui ir stabilumui užtikrinti. Jeigu tokios priemonės prieštarauja šio Susitarimo nuostatomis, jos nenaudojamos kaip būdas išvengti šalies narės konkrečių įsipareigojimų ar įsipareigojimų pagal šį Susitarimą.
- b) Nė viena šio Susitarimo nuostata nereiškia reikalavimo, kad šalis narė atskleistų su individualių klientų reikalais ir sąskaitomis susijusią informaciją arba bet kokią konfidencialią ar su nuosavybe susijusią valstybės institucijų turimą informaciją.

3. Pripažinimas

- a) Šalis narė gali pripažinti bet kokios kitos šalies racionalių priemones, nustatydamas, kaip turi būti taikomos šalies narės priemonės, susijusios su finansinėmis paslaugomis. Tokio derinimo būdu ar kitaip pasiektas pripažinimo pagrindas gali būti sutartis ar susitarimas su aptariamąja šalimi arba pripažinimas gali būti suteiktas savarankiškai nusprendus.
- b) Šalis narė, kuri yra šio priedo 3 punkto a papunktyje nurodytų ateityje įsigaliosiančių ar jau galiojančių sutarties arba susitarimo šalis, suteikia kitoms suinteresuotoms šalims narėms tinkamą galimybę derėtis dėl prisijungimo prie tokių sutarčių ar susitarimų arba dėl analogiškų sutarčių ar susitarimų su ja sudarymo tokiomis sąlygomis, kurios garantuotų tolygų reguliavimą, jų priežiūrą, įgyvendinimą ir, jei tinkama, tolygią tvarką, susijusią su pasikeitimu informacija tarp sutarties ar susitarimo šalių. Jeigu šalis narė pripažinimą suteikia savarankiškai, ji kiekvienai kitai šaliai narei suteikia tinkamas galimybes parodyti, kad tokios sąlygos egzistuoja.
- c) Kai šalis narė svarsto bet kokios kitos šalies racionalių priemonių pripažinimo klausimą, VII straipsnio 4 dalies b punkto nuostatos netaikomos.

4. Ginčų sprendimas

Ginčų dėl racionalių reikalavimų ir kitų finansinių klausimų sprendimo kolegijos, spręsdamos ginčą, turi būtinų konkrečios finansinės paslaugos ekspertų.

5. Apibrėžimai

Šiame priede:

- a) „finansinė paslauga“ – bet kokia finansinio pobūdžio paslauga, kurią siūlo šalies narės finansinės paslaugos teikėjas. Finansines paslaugas sudaro visos draudimo ir su draudimu susijusios paslaugos bei visos banko ir kitos finansinės paslaugos (išskyrus draudimą). Finansines paslaugas sudaro ši veikla:

Draudimo ir su draudimu susijusios paslaugos:

- i) tiesioginis draudimas (įskaitant bendrąjį draudimą):
 - A) gyvybės,
 - B) ne gyvybės;
- ii) perdraudimas ir perdraudžiant prisiimtos atsakomybės perdavimas trečiajai kompanijai (retrocesija);
- iii) tarpininkavimo paslaugos, tokios kaip draudimo tarpininko ir agento paslaugos;
- iv) su draudimu susijusios papildomos paslaugos, tokios kaip: konsultavimas, aktuarijaus paslaugos, rizikos įvertinimas ir ieškinių patenkinimas.

Banko ir kitos finansinės paslaugos (išskyrus draudimą):

- v) indėlių ir kitų grąžintinų lėšų priėmimas iš gyventojų;
- vi) visų rūšių skolinimas, įskaitant vartojimo kreditą, hipotekinį kreditą, faktoringą ir komercinių sandorių finansavimą;
- vii) finansinė išperkamoji nuoma (lizingas);
- viii) visos mokėjimo ir pinigų pervedimo paslaugos, įskaitant kredito, mokamąsias ir debito korteles, kelionės čekius ir bankų vekselius;
- ix) garantijos ir finansiniai įsipareigojimai;
- x) prekyba savo sąskaita ar klientų sąskaita vertybinių popierių biržoje arba neregistruotų vertybinių popierių rinkoje ar kitur:
 - A) pinigų rinkos priemonėmis (įskaitant čekius, vekselius, indėlių sertifikatus);
 - B) užsienio valiuta;
 - C) teisėmis pirkti vertybinius popierius (derivatyvais), įskaitant ateities sandorius ir opcionus, bet jais neapsiribojant;
 - D) valiutų keitimo kurso ir palūkanų normos priemonėmis, įskaitant spekuliacines operacijas valiuta, susitarimus dėl terminuotų sandorių kurso;
 - E) perleidžiamaisiais vertybiniais popieriais;
 - F) kitais apyvartos dokumentais ir finansiniais aktyvais, įskaitant aukso ir sidabro lydinus.
- xi) dalyvavimas išleidžiant visų rūšių vertybinius popierius, įskaitant vertybinių popierių pirkimo garantavimą ir agento paslaugas platinant (viešu ar uždaru būdu) vertybinius popierius tiesiogiai investuotojams, ir su tokiu vertybinių popierių išleidimu susijusių paslaugų teikimas;
- xii) pinigų rinkos maklerio paslaugos;
- xiii) aktyvų valdymas, t. y. piniginių operacijų priežiūra arba vertybinių popierių portfelio valdymas, visų formų bendrų investicijų valdymas, pensijų fondų valdymas, saugojimo, depozitarijaus ir patikėjimo paslaugos;
- xiv) atsiskaitymas už finansinius aktyvus ir kliringas, įskaitant vertybinius popierius, derivatyvus bei kitus apyvartos dokumentus;
- xv) finansinės informacijos teikimas ir perdavimas bei kitų finansinių paslaugų teikėjų atliekamas finansinių duomenų tvarkymas ir su tuo susijusios programinės įrangos parengimas;

- xvi) konsultacijos, tarpininkavimas ir kitos pagalbines finansines paslaugas visose v–xv papunkčiuose išvardytose veiklos srityse, įskaitant duomenų apie skolininko kreditinių įsipareigojimų vykdymą pateikimą ir analizę, taip pat investicijų ar vertybinių popierių portfelių analizę ir patarimai šiais klausimais, patarimai dėl turto įsigijimo ir dėl įmonių pertvarkymo bei strategijos.
- b) „finansines paslaugas teikėjas“ – kiekvienos šalies narės fizinis ar juridinis asmuo, norintis teikti ar teikiantis finansines paslaugas, tačiau terminas „finansinių paslaugų teikėjas“ neapima valstybės institucijų;
- c) „valstybės institucija“ yra:
- i) šalies narės Vyriausybė, centrinis bankas arba pinigų politiką vykdanči institucija arba šaliai narei nuosavybės teise priklausanti ar jos kontroliuojama institucija, kurios pagrindinė veikla – atlikti Vyriausybės pavestas funkcijas arba kuri savo veikla siekia Vyriausybės nustatytų tikslų, neskaitant tokios institucijos, kurios pagrindinė veikla – teikti finansines paslaugas komercinėmis sąlygomis; arba
 - ii) privati institucija tuo atveju, kai ji atlieka įprastines centrinio banko ar pinigų politiką vykdančios institucijos funkcijas.
-

Antrasis priedas dėl finansinių paslaugų

1. Nepaisydama šio Susitarimo II straipsnio ir Priedo dėl II straipsnio išimčių 1 ir 2 punktų, šalis narė gali, praėjus 4 mėnesiams po PPO sutarties įsigaliojimo dienos, per 60 dienų įtraukti į Priedą dėl II straipsnio išimčių priemones, susijusias su finansinėmis paslaugomis, kurios prieštarauja Susitarimo II straipsnio 1 daliai.
2. Nepaisydama šio Susitarimo XXI straipsnio, šalis narė gali, praėjus 4 mėnesiams po PPO sutarties įsigaliojimo dienos, per 60 dienų patikslinti, pakeisti ar atšaukti visus ar dalį įsipareigojimų sąraše įrašytų su finansinėmis paslaugomis susijusių konkrečių įsipareigojimų.
3. Prekybos paslaugomis taryba nustato šio priedo 1 ir 2 punktų taikymo tvarką.

Priedas, skirtas deryboms dėl jūrų transporto paslaugų

1. Susitarimo II straipsnis ir Priedas dėl II straipsnio išimčių, įskaitant reikalavimą nurodyti priede kiekvieną šalies narės taikomą didžiausio palankumo statusui prieštaraujančią priemonę, tarptautinei laivybai, taip pat pagalbinėms paslaugoms ir leidimui įplaukti į uostą bei juo naudotis įsigalioja tik:
 - a) įgyvendinimo dieną, kuri bus nustatyta pagal Ministrų sprendimo dėl derybų jūrų transporto paslaugų klausimais 4 punktą; arba
 - b) tame sprendime numatytą derybų dėl jūrų transporto paslaugų grupės galutinės ataskaitos pateikimo dieną, jeigu derybos nepavyktų.
 2. Šio priedo 1 punktas netaikomas jokiam į šalies narės įsipareigojimų sąrašą įtrauktam konkrečiam įsipareigojimui dėl jūrų transporto paslaugų.
 3. Nuo šio priedo 1 punkte nurodytų derybų pabaigos ir iki įgyvendinimo dienos šalis narė gali, nepaisydama XXI straipsnio nuostatų ir nepateikdama kompensacijos, tikslinti, keisti ar atšaukti šio sektoriaus visus ar dalį savo konkrečių įsipareigojimų.
-

*Priedas dėl telekomunikacijų***1. Tikslai**

Šalys narės, pripažindamos telekomunikacijų paslaugų sektoriaus specifiškumą, ypač dvejopą vaidmenį, kurį šis sektorius atlieka kaip konkreči ekonominės veiklos sritis ir kaip kitos ekonominės veiklos pagrindinė ryšių priemonė, priėmė šį priedą; jo tikslas – detalai paaiškinti šio Susitarimo nuostatas dėl priemonių, kurios turi įtakos prisijungimui prie bendrojo telekomunikacijų tinklo ir naudojimuisi juo bei telekomunikacijų paslaugomis. Šiame priede pateikiamos tam tikros pastabos ir šį Susitarimą papildančios nuostatos.

2. Taikymo sritis

- a) Šis priedas taikomas visoms šalies narės priemonėms, kurios turi įtakos prisijungimui prie bendrojo telekomunikacijų tinklo ir naudojimuisi juo bei telekomunikacijų paslaugomis ⁽¹⁾.
- b) Šis priedas netaikomas priemonėms, kurios turi įtakos radijo ar televizijos programų transliavimui kabeliniais ar retransliaciniais tinklais.
- c) Nė viena šio priedo nuostata neaiškinama kaip reikalavimas, kad šalis narė:
 - i) leistų bet kokios kitos šalies narės paslaugų teikėjui įsteigti, pastatyti, įsigyti, išsinuomoti, eksploatuoti ar teikti telekomunikacijų tinklus ar telekomunikacijų paslaugas, išskyrus tas, kurios yra įtrauktos į jos įsipareigojimų sąrašą; arba
 - ii) įsteigtų, pastatytų, įsigytų, išsinuomotų, eksploatuotų ar suteiktų telekomunikacijų tinklus ar telekomunikacijų paslaugas, kurios neteikiamos visuomenei (arba reikalavimas, kad šalis narė įpareigotų tai daryti sau pavaldų paslaugų teikėją).

3. Apibrėžimai

Šiame priede:

- a) „telekomunikacijos“ – signalų perdavimas ir priėmimas bet kokiomis elektromagnetinėmis priemonėmis;
- b) „bendroji telekomunikacijų paslauga“ – bet kokia telekomunikacijų paslauga, kurią pagal šalies narės aiškų reikalavimą būtina teikti visuomenei. Į šias paslaugas, *inter alia*, gali įeiti telegrafo, telefono, telekso paslaugos bei duomenų perdavimas, kuris paprastai susijęs su tiesioginiu kliento pateiktos informacijos perdavimu iš vieno taško į kitą ar į daugiau taškų, nekeičiant kliento pateiktos informacijos formos ir turinio;
- c) „bendrasis telekomunikacijų tinklas“ – visuomenei skirta telekomunikacijų infrastruktūra, leidžianti palaikyti telekomunikacijų ryšį tarp nustatytų tinklo galinių taškų;
- d) „bendrovės vidaus telekomunikacijų ryšiai“ – telekomunikacijos, kuriomis bendrovė palaiko savo vidinius ryšius arba ryšius su antrinėmis įmonėmis ir skyriais ar tarp jų ir, jeigu šalies narės nacionaliniai įstatymai ir kiti teisės norminiai aktai leidžia, – ryšius su filialais arba tarp jų. Šiems tikslams terminai „antrinė įmonė“, „skyrius“ ir, kur vartojama, „filialas“ vartojami kiekvienos šalies narės apibrėžta reikšme. Šiame priede į bendrovių vidaus telekomunikacijų ryšius neįeina komercinės ar nekomercinės paslaugos, teikiamos bendrovėms, kurios nėra susijusios kaip antrinės įmonės, skyriai ar filialai, arba siūlomos vartotojams ar potencialiems vartotojams;
- e) kiekviena nuoroda į šio priedo punktą ar papunktį aprėpia visas to punkto ar papunkčio sudedamąsias dalis.

4. Skaidrumas

Kiekviena šalis narė, taikydama šio Susitarimo III straipsnį, užtikrina, kad visuomenei būtų pateikta tinkama informacija apie sąlygas, turinčias įtakos prisijungimui prie bendrojo telekomunikacijų tinklo ir naudojimuisi juo bei telekomunikacijų paslaugomis, įskaitant: paslaugų tarifus ir kitas sąlygas; prisijungimo prie tokio tinklo ir paslaugų technines charakteristikas; informaciją apie institucijas, atsakingas už standartų, turinčių įtakos tokiam prisijungimui ir naudojimuisi, parengimą ir tvirtinimą; galinių ar kitų įrenginių prijungimo sąlygas ir su notifikavimu, registravimu bei licencijomis susijusius reikalavimus, jeigu šie nustatyti.

5. Prisijungimas prie bendrojo telekomunikacijų tinklo ir naudojimas juo bei telekomunikacijų paslaugomis

- a) Kiekviena šalis narė užtikrina, kad bet kokiam kitos šalies narės paslaugos teikėjui pagrįstomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis būtų leidžiama prisijungti prie bendrojo telekomunikacijų tinklo ir naudotis juo ir telekomunikacijų paslaugomis, teikiant į jos įsipareigojimų sąrašą įtrauktą paslaugą. Šis įsipareigojimas taikomas, *inter alia*, pagal šio priedo 5 punkto b–f papunkčius ⁽²⁾.

⁽¹⁾ Šis punktas reiškia, kad kiekviena šalis narė, kad ir kokia priemonė būtų būtina, užtikrina, kad šiame priede nustatyti įsipareigojimai būtų taikomi bendrojo telekomunikacijų tinklo ir telekomunikacijų paslaugų teikėjams.

⁽²⁾ Terminas „nediskriminacinis“ suprantamas kaip nuoroda į didžiausio palankumo režimą ir nacionalinį režimą, kaip jie apibūdinti šiame Susitarime, ir kartu turi konkrečią šiam sektoriui būdingą reikšmę, t. y. sąlygos, kurios nėra mažiau palankios negu tos, kurios tapačiomis ar panašiomis aplinkybėmis taikomos bet kokiam kitam tokio pat ar panašaus bendrojo telekomunikacijų tinklo naudotojui.

- b) Kiekviena šalis narė užtikrina, kad kiekvienos kitos šalies narės paslaugų teikėjai galėtų prisijungti ir prie visų toje šalyje narėje esančių ar jos sienas kertančių bendrųjų telekomunikacijų tinklų ir naudotis jais bei telekomunikacijų paslaugomis, įskaitant privačias išsinuomotas ryšių linijas, ir šiam tikslui užtikrina, kaip numatyta šio punkto e ir f papunkčiuose, kad tokiems teikėjams būtų leista:
- i) pirkti ar išsinuomoti ir prijungti galinius ar kitus prie tinklo jungiamus įrenginius, kurie reikalingi teikėjo paslaugai teikti;
 - ii) prisijungti privačias išsinuomotas ar nuosavybės teise priklausančias telekomunikacijų linijas prie bendrojo telekomunikacijų tinklo ir telekomunikacijų paslaugų arba prie kito paslaugų teikėjo išsinuomotų ar jam nuosavybės teise priklausančių telekomunikacijų linijų;
 - iii) teikiant bet kokią paslaugą, išskyrus tas, kurios būtinos užtikrinant visuomenei galimybę naudotis telekomunikacijų tinklais ir telekomunikacijų paslaugomis, naudotis paslaugos teikėjo pasirinktais darbiniais dokumentais (protokolais).
- c) Kiekviena šalis narė užtikrina, kad bet kokios kitos šalies narės paslaugų teikėjai galėtų naudotis bendroju telekomunikacijų tinklu ir telekomunikacijų paslaugomis perduoti informacijai šalyje ar kertant jos sienas, įskaitant tokių paslaugų teikėjų vidaus telekomunikacijų ryšius, ir prieiti prie duomenų bazėse ar kitokia kompiuterine forma bet kokios šalies narės teritorijoje laikomos informacijos. Pagal atitinkamas šio Susitarimo nuostatas būtina pranešti apie visas naujas ar pakeistas šalies narės priemones, turinčias didelės įtakos tokiai naudojimosi tvarkai. Dėl tokių priemonių priėmimo ar pakeitimo pagal atitinkamas šio Susitarimo nuostatas būtina rengti konsultacijas.
- d) Nepaisydama to, kas nurodyta ankstesniame punkte, šalis narė gali taikyti visas pranešimų saugumui ir slaptumui užtikrinti būtinas priemones, su sąlyga, kad tokios priemonės nenaudojamos tokiu būdu, kuris reikštų nepagrįstą ar nepateisinamą diskriminaciją ar paslėptą prekybos paslaugomis ribojimą.
- e) Kiekviena šalis narė užtikrina, kad prisijungti prie bendrojo telekomunikacijų tinklo ir naudotis juo bei telekomunikacijų paslaugomis būtų leidžiama nenustatant jokių sąlygų, išskyrus tas, kurios būtinos siekiant:
- i) užtikrinti, kad bendrojo telekomunikacijų tinklo ir telekomunikacijų paslaugų teikėjai vykdytų pareigas visuomenei, ypač kad gebėtų sudaryti visuomenei galimybę naudotis jų tinklais ar paslaugomis;
 - ii) apsaugoti bendrojo telekomunikacijų tinklo ar telekomunikacijų paslaugų techninį vientisumą; arba
 - iii) užtikrinti, kad jokioms kitoms šalies narės paslaugų teikėjams neteiktų paslaugų, jeigu tai nėra jiems leista pagal šalies narės išipareigojimų sąrašą.
- f) Į prisijungimo prie bendrojo telekomunikacijų tinklo ir naudojimosi juo bei telekomunikacijų paslaugomis sąlygas, atitinkančias šio priedo 5 punkto e papunktyje nustatytus kriterijus, gali įeiti:
- i) tokių paslaugų perpardavimo ar bendro naudojimo apribojimai;
 - ii) reikalavimas prisijungiant prie tokio tinklo ir paslaugų naudoti specifines technines jungtis, įskaitant jungties specifikacijas;
 - iii) reikalavimai prireikūs užtikrinti tokių paslaugų darnumą ir siekti šio priedo 7 punkto a papunktyje nustatytų tikslų;
 - iv) reikalavimas, kad galiniai ar kiti su tinklu sujungiami įrenginiai bei tokių įrenginių prijungimui prie tokio tinklo keliami reikalavimai atitiktų patvirtintas normas;
 - v) privačių išsinuomotų ar nuosavybės teise priklausančių telekomunikacijų linijų sujungimo su tokiu tinklu ar paslaugomis, ar su kito paslaugų teikėjo nuomojamomis ar jam nuosavybės teise priklausančiomis telekomunikacijų linijomis apribojimai arba
 - vi) notifikavimas, registravimas ir licencijavimas.
- g) Nepaisydama ankstesniųjų šio punkto papunkčių, besivystanti šalis narė, atsižvelgdama į savo plėtros lygį, gali nustatyti pagrįstas prisijungimo prie jos bendrojo telekomunikacijų tinklo ir naudojimosi juo bei telekomunikacijų paslaugomis sąlygas, nes jos būtinos tos besivystančios šalies narės vidaus telekomunikacijų infrastruktūrai bei gebėjimui teikti paslaugas stiprinti ir jos dalyvavimui tarptautinėje prekyboje telekomunikacijų paslaugomis plėsti. Tokios sąlygos nurodomos šalies narės išipareigojimų sąrašė.

6. Techninis bendradarbiavimas

- a) Šalys narės pripažįsta, kad šalių, ypač besivystančių šalių, efektyvi ir pažangi telekomunikacijų infrastruktūra yra pagrindinis veiksnys, skatinantis jų prekybos paslaugomis plėtrą. Dėl to šalys narės remia ir skatina, kad išsivysčiusios ir besivystančios šalys ir jų bendrųjų telekomunikacijų tinklų ir telekomunikacijų paslaugų teikėjai bei kiti subjektai kuo aktyviau prisidėtų plėtojant tarptautinių ir regioninių organizacijų, įskaitant Tarptautinę telekomunikacijų sąjungą (ITU), Jungtinių Tautų Organizacijos plėtros programą (UNDP) ir Tarptautinį rekonstrukcijos ir plėtros banką (IBRD), programas.
- b) Šalys narės skatina ir remia besivystančių šalių bendradarbiavimą telekomunikacijų srityje tarptautiniu, regionų ir subregioniniu lygiu.
- c) Bendradarbiaudamos su atitinkamomis tarptautinėmis organizacijomis, šalys narės, jei tai tikslinga, suteikia besivystančioms šalims galimybę naudotis informacija, susijusia su telekomunikacijų paslaugomis ir telekomunikacijų bei informacijos technologijų laimėjimais, padėdamos joms sustiprinti savo telekomunikacijų paslaugų sektorius.
- d) Šalys narės ypatingą dėmesį skiria mažiausiai išsivysčiusių šalių galimybėms sudaryti užsienio telekomunikacijų paslaugų teikėjams sąlygas teikti joms pagalbą technologijų perdavimo, profesinio parengimo ir kitose veiklos srityse, kurios prisideda prie jų telekomunikacijų infrastruktūros plėtros ir prekybos jų telekomunikacijos paslaugomis plėtimo.

7. Santykis su tarptautinėmis organizacijomis ir susitarimais

- a) Šalys narės pripažįsta tarptautinių standartų svarbą telekomunikacijų tinklų ir telekomunikacijų paslaugų atitikimui pasauliniu mastu bei tarpusavio darnai ir išsipareigoja per atitinkamas tarptautines institucijas, įskaitant Tarptautinę telekomunikacijų sąjungą ir Tarptautinę standartizacijos organizaciją (ISO), populiarinti šiuos standartus.
 - b) Šalys narės pripažįsta Vyriausybinių ir nevyriausybinių organizacijų bei susitarimų vaidmenį užtikrinant efektyvų šalies ir pasaulio mastu veikiančių telekomunikacijų paslaugų teikėjų, ypač Tarptautinės telekomunikacijų sąjungos, funkcionavimą. Šalys narės prireikus priima reikiamus susitarimus dėl konsultacijų su tokiomis organizacijomis šio priedo įgyvendinimo klausimais.
-

Priedas, skirtas deryboms dėl pagrindinių telekomunikacijų paslaugų

1. Susitarimo II straipsnis ir Priedas dėl II straipsnio išimčių, įskaitant reikalavimą tame priede nurodyti visas šalies narės taikomas didžiausio palankumo režimui prieštaraujancias priemones, pagrindinėms telekomunikacijoms įsigalioja tik:
 - a) įgyvendinimo dieną, kuri bus nustatyta pagal Ministrų sprendimo dėl derybų pagrindinių telekomunikacijų klausimais 5 punktą; arba
 - b) deryboms nepasisekus, tame sprendime numatytą derybų pagrindinių telekomunikacijų klausimais grupės galutinės ataskaitos pateikimo dieną.
 2. Šio priedo 1 punktas netaikomas jokiame šalies narės įsipareigojimų sąrašą įrašytam konkrečiam įsipareigojimui dėl pagrindinių telekomunikacijų.
-